

Par patēriņa cenām 2022.gada februārī

Cenu pieaugums februārī būtiski straujāks nekā tas raksturīgs šim mēnesim

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2022.gada februārī, salīdzinot ar janvāri, patēriņa cenu līmenis pieauga par 1,6%. Precēm tas pieauga par 2%, bet pakalpojumiem – par 0,6 procentiem.

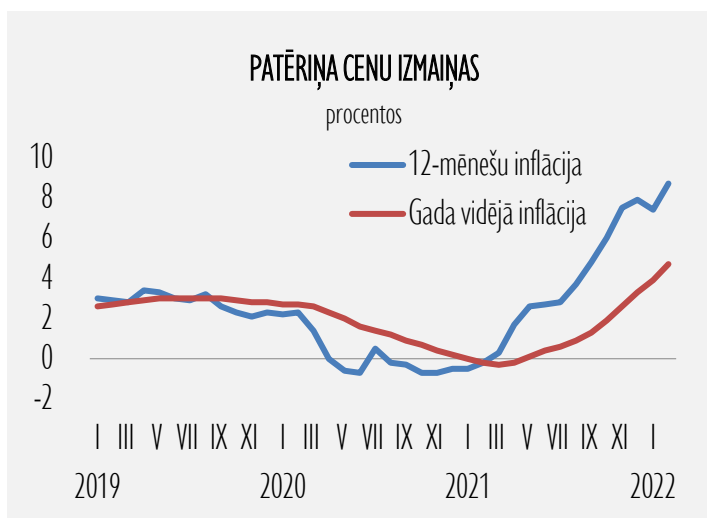
Pēdējos gados februārim bija raksturīgas mērenas cenu izmaiņas, bet šogad pieaugums ir ļoti straujš.

Šogad februārī straujo cenu kāpumu ietekmēja cenu pieaugums pārtikai, kam bija arī lielākā palielinošā ietekme uz kopējo patēriņa cenu līmeni. To noteica jau līdz šim strauji augošās pasaules cenas. Latvijā pārtikas produktu cenas pieauga par 3,5% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,9 procentpunktiem. Pārtikai februārī tradicionāli ir sezonai raksturīgs cenu palielinājums, bet šogad tas bija visu laiku straujākais šajā mēnesī. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam piena produktiem, maizei un graudaugiem, svaigiem dārzeņiem un svaigiem augļiem, kā arī cenu kritumam šokolādei. Pasaules pārtikas cenas pēc neliela krituma iepriekšējā gada decembrī, kopš šī gada sākuma atkal pieaug. Februārī mēneša laikā pasaules pārtikas cenas pieauga strauji – par 3,9% un pārtikas cenu indekss sasniedza visu laiku augstāko rādītāju. Februārī cenu pieaugumu turpināja noteikt augu eļļu un piena produktu cenu straujie kāpumi, auga arī graudaugu un gaļas cenas, savukārt cukura cena samazinājās jau trešo mēnesi pēc kārtas. Augu eļļu cenu indekss februārī sasniedza visu laiku augstāko rādītāju. Cenu kāpumu turpināja ietekmēt vājā izlaide galvenajās ražotājvalstīs, bažas par piegādēm, īpaši no Melnās jūras reģiona, pieaugošais importa pieprasījums pasaulē un augošās jēlnaftas cenas. Piena produktiem cenas pieauga sesto mēnesi pēc kārtas, cenām pieaugot visiem indeksā pārstāvētajiem piena produktiem, ko noteica pastāvīgais importa pieprasījums un zemākas piegādes no Rietumeiropas un Okeānijas. Jāatzīmē, ka Krievijas iebrukums Ukrainā var strauji samazināt turpmākās pārtikas produktu piegādes pasaulē, jo gan Ukraina, gan Krievija ir nozīmīgas lauksaimniecības produktu piegādātājas, taču novāktās ražas šobrīd ir apdraudētas Ukrainā un iestrēgušas Krievijā pret valsti noteikto sankciju dēļ.

Liela palielinošā ietekme februārī bija arī cenu kāpumam degvielai, kam cenas pieauga par 5,3% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem. Augsto cenu degvielai turpina ietekmēt straujais pasaules naftas cenu kāpums. Pasaules naftas cenas, pēc krituma iepriekšējā gada pēdējos mēnešos, kopš šī gada sākuma atkal strauji pieaug. Februārī mēneša laikā tās vidēji pieauga par 10%, mēneša beigās Brent naftas cenai pārsniedzot 100 USD par barelu. Kāpumu naftas cenai galvenokārt ietekmēja naftas ieguvējvalsts Krievijas iebrukums Ukrainā, kā arī no tā izrietošās bažas, ka Krievijas jēlnaftas eksportu varētu ietekmēt sankcijas vai arī Krievija pati to varētu izmantot kā politisku ieroci. Turklāt naftas cenu kāpumu turpina ietekmēt arī OPEC+ nevēlēšanās vienoties par straujāku naftas ieguves apjomu palielināšanu, neskatoties uz karu Ukrainā.

Pakalpojumiem cenas februārī pieauga par 0,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam autotransportlīdzekļu apdrošināšanai, ēdināšanas un ambulatoriem pakalpojumiem un atkritumu savākšanai, savukārt cenas samazinājās pasažieru aviopārvadājumiem.

Vērā ņemams cenu pieaugums bija arī alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem par 1,9%, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,15 procentpunktiem. Palielinošā ietekme februārī bija arī cenu kāpumam siltumenerģijai par 1,7% un cietajam kurināmajam par 3,7%, kas kopā kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 1 procentpunktu.

Lielākā samazinoša ietekme februārī saistībā ar sezonālām izpārdošanām bija cenu kritumam apģērbiem un apaviem par 1,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni attiecīgi samazināja par 0,1 procentpunktu.

2022.gada februārī, salīdzinot ar iepriekšējā gada februāri, patēriņa cenas pieauga par 8,7%. Gada vidējā inflācija bija 4,7 procenti.

Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas būtiski pārsniegs sezonālo svārstību līmeni. Galvenā ietekme uz cenu pārmaiņām joprojām būs saistīta ar pasaules cenu kāpumu energoresursiem un pārtikai, ko lielā mērā ietekmēs ģeopolitiskā spriedze reģionā saistībā ar Krievijas agresiju Ukrainā. Sagaidāma arī to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām. Paredzams, ka 2022. gadā kopumā vidējā gada inflācija būs būtiski augstāka par 2021. gadā vēroto.